

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KOZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük
az előfizetések megújítását.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkekk:

Tejszövetkezetek Délmagyarországon. — Ambrus József.	37
Első segély az állatok betegségeinél. V. J.	38
A sertésvész-járvány csökkenése. (=).	38
Kisbobb szakközlemények	39
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. —r. —ő.	39
Külföldi lapokból. É.	40
Vegyes közlemények	40
Közgazdaság, üzlet, forgalom	41
Szerkesztői üzenetek	41
Hirdetések	

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési

forrása

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító,

József főherceg Ő cs és kir. Fensége
udvari szállítója, a román király Ő Felsége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem
Ő kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ő Felsége udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herceg Ő kir. Fensége
udvari szállítója

magkereskedése

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-İK SZÁM. (23.)

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Tejszövetkezetek Délmagyarországon.

Irta: Ambrus József.

Az okszerű gazdálkodásnak egyik jövedelmező ága, a tejszövetkezet, örvendetes módon és nagy arányokban terjed Délmagyarország áldott téerein. Csak örvendeni lehet, hogy a nép, a kisgazda-közönség belátta ezen gazdálkodási ágnak sokszoros hasznát, s teljes erejével igyekszik azt minél magasabb fokra emelni s minél jobban elterjeszteni, hogy pótolja azt, mit olcsó gabonaárakban s egyéb gazdálkodási viszonyaiban veszít.

Örvendünk az ügy lelkes felkarolásának, de másrészt szomorkodunk és csodálkozunk kell azon, hogy a tejszövetkezetek csaknem kizárólag a gazdag német községekben alapítatnak, míg a magyarok egy gondolatot sem vetnek azokra, mintha a magyar nem szorulna jövedelmeinek nagyobbitására, vagy üres zsebeiben nem lenne helye egy kis mellékjövdelemnek, vagy mintha a magyar nem értene hozzá. Akárhogy van, de biz az nem dicséretes dolog. A német szemfüles, igyekvő, vállalkozó és tanulni szeret, azért halad és — boldogul.

De a tejszövetkezetek terjesztésénél nem csupán a tej és ennek terméke: vaj, túró, savó a fő dolog, a fő nyereség, hanem az elhanyagolt szarvasmarha-tenyésztés föllendülése, fölvirágoztatása, s aztán ennek bőséges jövedelmezősége akár életben eladva, akár húsban, akár tejben s ennek készítményeiben.

Délmagyarország gazdag német községeiben lehet szép és drága lovakat látni és ezek híresek is, ha mindjárt nem is egészen fajtiszták; de annál nyomoruságosabbak a tehenek. Ha az ember egy delelő csordát lát, szánalom fogja el annak siralmas állapotát fölött s az idegen nem hinné el, hogy egy 40—50 forintos tehénnek gazdája ezer forintos lovakon jár. A németnek nagy büszkesége a szép, a drága ló. A tehén mellékes, s csak azért tartatik egy-két rozoga darab, hogy legyen a síró gyerekeknek egy kis tejkéje.

Most egészen másként lesz Szerepet cserélnek ló és tehén. Most a tehén lesz a gazdának szemefénye, becézett kedvence.

A gőzeke, cséplőgép és más sokféle gép a lovakat egészen megfosztotta, felszabadította nagy munkájától, a sok gép mellett a lónak alig akad teendője; kivétel nincs, a lóvásárok silányak, satnyák, a gazda nem bírja sem gazdaságában, sem a kereskedésben értékesíteni haszonnal drága lovait, s így a befektetett tőke nem hoz, de visz. Egyedül, hogy vadászni, vagy a szomszédságba menjen, nem fizeti ki magát drága lovakat tartani.

A tejszövetkezetek elszaporodásának szükségképeni következménye leend a szarvasmarhatenyésztés föllendülése, mert a ki tej-

kereskedelmet vagy tejpart akar gyakorolni, annak legelőször is gondoskodnia kell, honnan és miből állítja elő azon tejmennyiséget, melyből hasznot akar huzni. Az első teendő tehát a régi, silány tehéneknek továbbbitása, eladás vagy más módon; a tűrhető anyagokhoz pedig kitűnő apaállatokat, bikákat szereznek be, s ezekkel tehénállományukat átalakítják; de nem riadnak vissza anyagi áldozatoktól sem, sőt az állam segélyét is igénybe veszik. Temes és Torontálba a múlt évben több mint 100,000 forint értékű tehenet hoztak Bonyhádról és máshonnan. — Nagytőszeg három hó alatt 5000 frt, Zsombolya 17,000 forintért hozatott teheneket Bonyhádról, átlag 130 frt árban, sőt 17 darabot Tirolból hozattak a zsombolyaiak, átlag 300 forint darabja. — (Erdélyben nem lehetne nemesfajú jó teheneket kapni?*) Minek menjünk külföldre, ha kaphatunk itthon is.)

A szarvasmarhatenyésztés tehát örvendetes haladásnak indult. — Persze minden a torontálmegyei gazdasági egylet vezetése és pártfogása mellett történik így.

A tejszövetkezetnek hatása nemcsak a tejparra és a szarvasmarhatenyésztésre fog kiterjedni. Ez csak anyagi jó oldala; de lesz annak erkölcsi nagy haszna is, mely az emberi egészségre fog hárujni, a fogyasztó közönség drága egészségére, mert a tejszövetkezet mit termel, mit hoz forgalomba? Igen fontos élelmi cikkeket: tejet, vajat, túró, savót és közvetve húst. Kétségen kívül, a szövetkezetek virágzása mellett, nagy gond lesz arra is fordítva, hogy ezen hasznos élvezeti cikkek tisztán, hamisítatlanul kerüljenek a fogyasztó közönség kezeibe, s így a közönség meg lesz mentve a gümőkórtól s a tuberkulizistól, melyeket leginkább ezen élelmi cikkek terjesztenek.

Ezek a tejszövetkezeteknek közvetett előnyei, jó haszna és eredménye. De nézzük most magát a szövetkezetet.

Bemutatok egy ilyen szövetkezetet alakulásában és működésében.

Nagy-Tőszeg, Torontálmegyében fekvő 1256 lakossal bíró község, lakói szorgalmas, iparkodó vagyonos németek. A tejszövetkezet 1899-ben részvényekre alakult, egy bejegyzett tehén egy részvényt képezvén, melyre a tag belépéskor 2 frtot fizetett; alakuláskor 51 személy 111 részvényt jegyzett, kitett tehát a szövetkezet vagyona 222 frtot. Jelenleg 98 személy bír 184 részvényt, egy részvény árfolyama jelenleg 8 frt, mit annak, ki részvényes akar lenni, lefizetni kell.

Lehetne bizony azt s főleg kitűnő 2—3 éves üszököt lehetne össze szedni olcsó árban a Maros, Nyárad és Küküllő mentén.

Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Belkőzép-utca 25. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan megnyitott üzletünket dusan felszereltük mindennemű vasárukkal, u. m. gazdasági eszközök, háztartási cikkek, konyhaberendezések, mindennemű szerszámok, technical cikkek, kocsikenőcs, kovács szén, és minden e szakmába vágó itt fel nem sorolt tárgyakkól.

Bizományi raktárunk van a Budapesti Thury János és fia cég nagy szerkovács és haranggyárából, továbbá elvállaljuk a használt reszelők újra vágatását, a legjutányosabb árak mellett.

B. pártfogását kérve vagyunk

(123.)

Kiváló tisztelettel

Telefon sz. 351.

Babós és Társai.

Az épület, a jégveremmel és házhelylyel 2000 frtba, a gépezet 2200 frtba, $\frac{3}{4}$ lóerejű gőzgép, a többi felszerelés 500 forintba, összesen 4700 forintba került a teljes berendezés, mely pénzt 6 perczentre kölcsönözték.

A nyáron naponta 900 liter tejet dolgoztak fel, télen csak 400-at. Ilyen gép feldolgozhat naponta 1000 litert is, sőt többet is, de akkor a munka sokáig tart. Ha tehát sok tej jön naponként be, nagyobb gépet kell használni. Zombolyán 4 lóerejű gép dolgozik.

Tejet kizárólag csak tagoktól szabad beváltani és pedig $4\frac{1}{2}$ krajczárjával. A szövetkezetben Budapestre a „Hungária” nevű vállalatnak küldötte a vaját, mely vállalat annyit vett át, a mennyit csak küldhettek — A vajnak két ára volt: a prima vaj 1 frt, az I-ső osztályu 85 kr. kilója. A vaját nem a „Hungária” osztályozta, hanem volt ott egy állami vegyész, a ki az osztályozást végezte; s bár eljárása igazságos lehetett, mégis sokan panaszkodtak ellene, és sok szövetkezet keserűen csatlakozott, mert megtörtént az is, hogy beküldött 1600 kiló vajból 1200 kilót az I-ső osztályba soroztak.

Minden szövetkezethez az állam egy hónapra egy vajmestert küldött ki, a ki a szövetkezet embereit betanította. De a mint ez elment, a kellő gyakorlattal nem bíró emberek kezelése mellett megkezdődött a vaj hibás előállítás, a vaj nem felelt meg a követelményeknek, s innen származtak a nagy levonások. Így tartott ez mult évi október közepéig, ekkor nagy változás történt a vajkészítést illetőleg.

A sok rosszul készített vaj veszélyeztette a már meghódított piacot, s így az országos tejgazdasági felügyelőség kezdeményezése folytán egy „vajkészítő központ” felállítását tervezték, melyet egy Pfannhauser nevű cég saját költségén Temesvárott csakugyan felállított, berendezte és üzembe is hozta. — Ezen céggel a délvideki tejszövetkezetek tíz évre szerződést kötöttek, kötelezvény magukat a tejfölet naponként a központba beszállítani. Itt most csak egyféle vaját készítenek, s azt Németországba szállítják, a hol meg is vannak vele elégedve. E szerint a délmagyarországi tejszövetkezetek most már csak fiókjai a temesvári „vajkészítő központ”-nak, elvesztvén önálló működésüket.

A szövetkezetben most a tej le lesz főlözve, a nyert tejfölet naponta beszállítják a központba, ott azt zsirtartalmára nézve megvizsgálják, s ebből megtudni, mennyi vaj lesz: minden kiló vaj után kap a szövetkezet 1 frtot. — A kezelésért és készítésért a szövetkezetek fizetnek Pfannhausernek 5%-ot. A savóért nem jár semmi, miután a központ azt nem tudja értékesíteni.

Pfannhauser jó üzletet csinál, mert az 5% sok; 80 szövetkezet van lekötve, ez szállítson havonta 1000 kg. = 80000 kg. $\times 5\% = 4000$ frt. De ennek daczára is jobban jönnek ki a szövetkezetek, mint annak előtte. És a központtal megis vannak elégedve, átlag 100 liter tej után elszámol 4-80 kg. vaját, s így egy liter tej értéke 48 krt tesz, megmaradván még a sovány tej melynek értéke $1\frac{1}{2}$ —2 kr. literenkint.

A temesvári „vajkészítő központ”-hol a földmívelésügyi miniszter államköltségen egy állami könyvvezetőt és egy vajmestert alkalmazott, kik a szövetkezet érdekeit képviselik, megkárosításról tehát szó sem lehet.

Az összes délmagyarországi szövetkezetek számára a gépeket a Pfannhauser-cég rendezte be Budapestről; s a fűtésen kívül más kiadás nincs vele, mivel nem kell hozzá külön gépész. Ezen kívül van két állandó munkás alkalmazva, egyenkint 15 frt havi fizetéssel; ezek nincsenek egész napon át elfoglalva, hanem reggel 6—8 ig, délután 4—5-ig, vagy 7—8 óráig. A most alakuló szövetkezetek, ha a központhoz csatlakoznak, jóval olcsóbban ruházkozhatnak be, kevesebb építés, kevesebb gépezet kell, mivel vajat nem készítenek. Es most könnyebb is szövetkezetet alakítani, mert bevételeit előre megtudja alapítani.

A mult nem egészen teljes üzleti év úgy zárult, hogy a szövetkezet adósságából 1590 frt törlesztetett. A szövetkezet bevált. s minden tekintetben sikerültnek mondható.

Első segély az állatok betegségeinél.

V.

A sebek felismerése nem jár nehézséggel, néha azonban különösen a szúrt és lött sebeknél nehezen tudjuk az irányt meghatározni és az állapot megtalálni. Ilyen eseteknél aztán kénytelenek vagyunk a helyi vizsgálat biztos adatai helyett a mellékes tünetek után indulni és ezekből megállapítani a kezelés módját.

Különben a heveny sebzéseknél rendszeren két tünet-csoporttal találkozunk. Közvetlen a sértés után megkapjuk az *elsőleges* tüneteket, mire néhány óra elteltével kifejlődnek a *másodlagos* tünetek is.

Az *elsőleges* tünetek egyike a *vérzés*, mely vagy csupán a szétválasztott szövetek gyurmájából (állományából) vagy a véredényekből származik. Az előbbi *szöveti* vérzésnek, az utóbbit pedig *edényes* vérzésnek mondjuk.

A *szövetek* *vérzése* roncsolt, zuzott sebeknél csekély: *metszett-, vágott-, szúrt-sebeknél* a sértés minőségéhez mérten nagyobb, de egyik esetben sem fenyeget veszélylyel, miután a leg-egyszerűbb csilapító eljárással mérsékelhetjük, sőt meg is szüntethetjük.

Az *edényes vérzés* már veszélyesebb, különösen, ha üteros és a megsértett véredény a nagyobbakhoz tartozik. Jellegző az edényes vérzésre, hogy ilyenkor a vér sugár alakban szökik elő. Ütőeres vérzésnél a világos piros vér a szívütésekkel együtt lüktetve sugárzik ki, míg a viszeres vérzésnél lüktetést nem látunk, hanem egyenletesen sugárzik elő a sötét-vörös vér.

A második helyi tünet a seb tátongása, vagyis az ejtett seb felületének, nyílásának előtünése, melyből aztán tisztába jöhetünk a seb minősége felől.

Elsődleges tünetnek tekintjük még a rögtön fellépő fájdalmat és a sértett szervben észlelhető munkazavart.

A fájdalom a sebzés nagyságához és a sértett szerv beidegzéséhez mérten hol kisebb, hol nagyobb, a munkazavar nagysága szintén ezen körülménytől és a megsértett szerv működésének természetétől, valamint a sértés helyétől függ. Egy szegbehágásnál pl. sokkal nagyobb lesz a munkazavar, mintha a czombizmok sértése forogna fenn, noha az utóbbi jóval nagyobb sértés lehet.

Az itt elmondott elsőleges tünetek így

együtt adják a hevenyebb képét; az utánuk következő másodlagos tünetek, pedig jelzik a sértés fennállásának idejét.

Igy pl. nagyobb sebzéseknél a láz már az első órákban kezdődik; a beteg egész testében remeg, később borzongás fogja el s ha ilyenkor a test különböző helyeit vizsgáljuk, majd hidegséget, majd pedig forróságot találunk rajtuk. Pár óra múlva a borzongás szűnik, az érités és a légzés szaporább lesz, a testet pedig forróság futja át. Ez alatt a seb, vérzése csilapul és felülete sötét-vörös színt nyer. Rendes körülmények között a láz három-négy nap múlva enged és a seb felületéről véres savós váladék szivárogo elő.

Az 5—6-ik napon be áll a gennyedés, a zuzott és roncsolt részek ellöknek, a seb alapján pedig élénk piros apró sarjadzasi szemcsék jelennek meg. Így folyik le a gennyedéssel járó gyógyulás.

Van azonban a gyógyulásnak más módja is, mely csak tiszta alapu metszett sebeknél jöhet létre, ha a sebet a sértés után azonnal összeillesztjük s néhány napig helyben tartjuk. Ilyenkor gennyedés nem áll be, hanem elsőlegesen összeforrnak a szétválasztott részek.

Ezek a tünetek jellegzik általában a heveny-sebeket, az ugynevezett átható-sebeknél azonban találunk még más tüneteket is, melyeket részint az okszerű kezelés, részint a sebzés természetének, súlyosságának megítélhetése végett szintén szükséges ismernünk.

A fej egyes részeinek sérülései között pl. az általánosságban elmondottak mellett említésre méltó az *orr-csimpák* felrepedése, melynél, ha azt óhajtjuk, hogy a repedés vagy metszés szélei ne külön-külön két ágra gyógyuljanak, hanem egybetorrvá, úgy rögtön orvosi beavatkozásra lesz szükség, hogy a szélek szabadon összeillesztessenek és megfelelő varrások segítségével együtt tartassanak.

Az *ajkakon* és *po fákon* előforduló átható sebekkel szintén így vagyunk, sőt miután itt a takarmányrészek könnyen bejuthatnak a seb szélei közé, az elsőleges gyógyulás biztosítása még nagyobb gondot ad, különösen akkor, ha a po fán a fültömírigy nyálvezetéke is megsértetett, minék jelenlétét a seb felületére ömlő nyál jelzi.

A sebszéleknek megtisztítása, varratok általi gyors és szabatos egyesítése, ha a szükséges felügyelet is megvan, itt is célhoz vezet.

A *száj-üregben* előforduló sebek között a nyelvnek és lónál a zabla fekvő helyének, az u. n. hordásznak, sérülései fontosak.

A *nyelv* kisebb foku sérületeinél (melyeket többnyire a rossz fogak, a zabla, a takarmánnyal bejutó szilárd, éles tárgyak stb. idéznek elő) nem igen találkozunk súlyosabb tünetekkel, megesis azonban, hogy erősebb átható sebzések vagy hűdéses állapot esetén, a nyelv előesik, a fogak alá kerül és a táplálkozást akadályozza.

Hogy ilyen esetekben varratok alkalmazása, vagy a nyelv csonkítása lesz-e ajánlatos: ezek meghatározását és kivitelét orvosra kell bízunk. J.

A sertésvész-járvány csökkenése.

A hivatalos adatok és az ennek alapján nyolcz naponként közölt hivatalos kimutatások nyomán látható, hogy a sertésvészes esetek száma örvendetesen csökken. Ebből az

A Zalathnai kénkovand

ipar részvénytársaság

Brassói kén- és mütrágya-gyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű mütrágyáit

a t. ez. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-án alóli megrendelést legezészerűbb az „Erd. Gazd. Egylet” raktárához intézni. —

Arajánlatokkal készséggel szolgál a KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.

alkalomból a földmivelésügyi miniszter ur idei 4693. szám alatt a gazdasági egyesületeket arra hívja fel, hogy ezt a kedvező helyzetet felhasználva, a maga részéről is kövesse el mindent, hogy a járvány elfojtására sikeresnek bizonyult hatósági intézkedésekhez alkalmazkodják és az ebből rá háruló köteleltségeket odaadón teljesítse.

A leirat ide vonatkozó része így szól:

„Aval a felkéréssel fordulok ezért a gazdasági egyesülethez, hogy a jelen kedvezőbb helyzetre való utalással a gazdaközönség figyelmét a legkiterjedtebb s legnyomatékosabb módon felhívni sziveskedjék mindazokra az óvrendszabályokra, a melyek megtartásával a betegség elfojtható és terjedése bizonyosan meggátolható. Ezekre az óvrendszabályokra már több ízben rámutattam. azok részletezésétől tehát ezuttal eltekintethetek, csupán annak felemelésére szoritkozom, hogy a védekezésnek legbiztosabb módját a *legelső megbetegedésnek vagy elhullásnak azonnal való bejelentése* képezi, minthogy ebben az esetben a betegségnek tovaterjedését megakadályozó hatósági intézkedések nyomban és még sikeresen megtehetőek.

A sertésvész terjedésének legveszedelmesebb közvetítői a fennálló tilalom dacára sertésekkel még mindig házaló kucepecsek. Felkérem az egyesületet, miszerint a gazdaközönség megfelelő tájékoztatásával odahatni sziveskedjék, hogy a közönség a házaló kucepecsekkel való érintkezést lehetőleg teljesen kerülje és ismeretlen helyről vett sertéseit addig, míg azoknak kifogástalan egészségi állapotáról meggyőződést nem szerzett, saját sertései közé vagy a közös falkába ne bocsássa.

Végül arra kérem fel az egyesületet, hogy hívja fel a gazdaközönség figyelmét a betegség megszünte után a legalaposabb kitisztításnak és a fertőtlenítésnek lehető legpontosabb fogantatására, mint olyan intézkedésre, mely szintén a legalkalmasabb módok egyike a betegség tovaterjedésének s illetve újrafellépésének megakadályozására.”

A miniszterium ezen őszinte és jóakaratu figyelmeztetéséhez csak annyit hozzátenni valónk van, hogy a mi tapasztalataink szerint is, ma, a legbiztosabb védekezési mód a betegség gyors bejelentésében, a fertőzött és fertőzéstől gyanús állatok szigorú elzárolásában, az elzárolt udvarokon, szállásokon, tanyaikon a legszigorúbb tisztaság fentartásában, a beteg és beteggyanus állatoknak az egészségesektől való teljes elkülönítésében és a fertőtlenítési eljárások pontos végrehajtásában van.

Mindezekre nézve, főleg pedig a sertésekkel való folytonos házalás megakadályozására vonatkozólag a helyi hatóságok és a községi előljáróságok tehetnének legtöbbet s a legnagyobb baja állategészségügyi viszonyainknak az, hogy épen ezekre a fontos tényezőkre nem lehet nálunk számítani. Majd ha az állategészségügyi szolgálat államosítása megvalósul és a legfontosabb posztokon, kint az egyes községekben, honnan a járványok erednek és szétterjednek, hathatós, szakzerű felügyelet lesz, más képet fog mutatni hazánk állategészségügye, de csak úgy, ha ezt az ügyet minden ízében átérezni tudó szakközögeknek a kellő önállóság biztosított; a mi-
(=).

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A tyukok téli tartása. A tyukoknak télen át másként kell táplálkozniuk, mint

nyáron. Czélszerű a következő étrend: Reggel meleg burgonya, jó dercével. Délben és este felé: törökbuza, árpa és zab keverve. Érdekes, hogy a hidegben a tyukok előbb a tengeriszemeket eszik meg s csak aztán a többi, míg tavasszal ott hagyják a kukoriczát. — Zöldségételről is kell gondoskodni. Ha mindent hő borit, káposztaféléket adunk nekik.

A majorság diphteritise. Ez ellen a veszedelmes betegség ellen kipróbált szer a minden droguista-üzletben beszerezhető zöld kenőszappan. A beteg tyuknak eleinte naponta 3-szor, később naponta kétszer félmogyoró nagyságu darabkát kell a szájába erőszakolni. Mikor a szappan darabkát nyeli, kívülről, főleg a gégefő tájékát kell kenegetni, úgy, hogy a szappan erőteljesen hathasson a betegséget előidéző penészgombára. A tyuk egy kis hasmenést kap, de nemsokára jobban lesz.

A tetű pusztítása. A szarvasmarhák tetűje ellen igen jó és könnyen előállítható szer a következő: Faggyut és kénvirágot jól benseleg összekeverünk, összedörzsölünk. Ezzel a kenőccsel az állatok tetves testrészeit jól be kell dörzsölni. A bedörzsölést több nap kell reggelenként ismételni. A kenőcsöt néhány óra múlva azonban mindig le kell mosni luggal és szappannal.

Libák hizlalása. Az áztatott kukoriczát val hizlalt libáknak Elzászban a 3-ik hét múlva naponként és fejenként 3 evőkanálnyi mákolajat adagolnak, hogy a zsírlakódást elősegítsék. Ha a hizólibának a szárnya alatt »csicse« van s nehezen lélegzik, készen van a levágásra.

Borvizsgálat A piros borokat színök valódiságára ólomcukorral vizsgáljuk meg. Ha a piros bor színe valódi, akkor ólomcukor behatására nem változik, de ha hamisított, akkor 0.1 liter borhoz egy késhegynyi ólomcukrot adva, a bor zavaros lesz s színe nemsokára elvész.

A tenyész-júhok és kosokról. A kos már bárány korában sok tekintetben „férfias“ jellegeket kell hogy eláruljon. A szarvas fajtáknál a szarv töve erőteljes legyen s határozottan hátrafelé irányuljon, szabadon hagyva az arcz táját. A homlok a két szem között széles legyen, az arcz inkább rövid, „román orral.“ A nyakszirtje vastag, nyaka magas, erőteljes „telt nyaku“ legyen. Fontos, hogy az eleje széles legyen a kosnak. A test mélyen álljon a mellső lábak között, a hát a vállak mögött mélyen fekvő s kerekded legyen, hogy a vállat szélessé s az előt nagygyá tegye, ez a két tulajdonság az erőteljesség kifejezője. — Az egészség jele a tömört, hullámos, ruganyos szálú gyapju. A kos lábai rövides, egyenesek s erőteljesek legyenek. Soha sem szabad tulságos kövérnek vagy husosnak lennie, mert ez esetben nehézkes, otromba s tenyésztési célokra nem alkalmas. Mozdulatai élénkek legyenek s természete activ, támadó. — A juh inkább hosszú legyen, finomabb körvonalokkal. A nyaka karcsu, a kos-nyak vastagsága ne legyen érezhető rajta. A test törzse gömbölyded legyen s főleg megnyult, hogy viselés korában a fejlődő báránynak kellő helye legyen. A jól tejelő juh jellegei ugyanazok, mint a tehénnél. A juhnak sem szabad tulságosan husosnak vagy kövérnek lennie, mert a szaporító képessége csökken ez által. A hús (izomzat) a testén egyenletesen legyen eloszolva. — A rokonok közti, keresztező stb. tenyésztési módok egyike sem ideális tenyésztés. A legjobb eredmény ott van, a hol a tenyész-állatokat öntudatosan válogatták mindig ki.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

Az „Uj Század“ életfolyamának 3-ik számában a „Telepítés és kitelepítés“ cz. V-V. vel szignált cikkében a telepítésről mondja el egyszerű vicceit en bagatelle beszélvén az egész telepítési akcióról és a nemzetiségi kérdéssről. Ismerjük azt a népboldogító genre-t, a mely tele szájjal beszél a népfönségről, az aratókról, a buzáról, a magyar parasztról — a négy fal között, a nélkül, hogy látott volna valaha is lábán alió buzát, a nélkül, hogy látott volna eleven aratót, anélkül, hogy beszélt volna valaha igazi, nem amolyan mű-parasztal a ki úgy növekedett föl az aszfalton. Ösmerjük ezeket a bürokrata népbárátokat.

Bábéli zürzavarnak nevezi az ánkétot. »Az egyik a telepítéssel a magyar nemzetet akarja megvédeni a nemzetiségi vidékeken.“ Ez nemde érthető V. V. ur és nem képtelenség? Ha ötszáz oláh kisbirtokos közzé ötszáz magyar kisbirtokos kerül, az kevésbbé van kitéve az eloláhosodásnak, mint a most ott lévő ötven magyar kisbirtokos. — „A másik azt mondja, hogy a telepítésnek csak gazdasági célja lehet.“ Igen, a nem nemzetiségi vidékeken. „Az egyik a parasztságot akarja szaporítani, a másik a pusztuló középbirtokos osztály megmentését hangoztatja.“ Valóban, az ötletek és eszmék sokasága tünt föl, a mint az minden tanácskozáson történni szokott. A kivitel módjai is különbözők a különböző elmékben s a tanácskozás kohójából éppen ezért kikristalizálódnak a jó eszmék és elvesznek benne a rosszak. Progresszió a hozadék-adó terén, a kisbirtokos adómentes lét-minimuma, ez kétségkívül segítene a kisbirtokos sorsán, de egy talpalattnyi földet sem juttat a föld nélkül szükölködő napszámos néposztálynak. Ezt pedig, azt hiszszük, V. V. ur demokrata pogramja sem ellenzi.

A „Magyar Gazdák Lapja“ a körmök és paták gondozására hívja föl a gazda és tenyésztő figyelmét, mert a lábhibák, paatakinövések sok esetben úgy származnak, hogy magára hagyjuk a pata növést. A hol a jószág szabadon kinnjár s a hol kemény és kavicsos a talaj, ott a köröm erős, edzett lesz, magától elkopik, ott tehát gondozásra szükség nem lesz. Homoktalajon ellenben, s istállóban, a hol az állatnak körme órahosszat nedves alomban ázik, a paták ellágyulnak, ellapulnak s a csülkők hosszúra nyulnak. Hanynagul kezelt teheneszetekben és hizó istállóban látni a körmök ezen túltengését. A csikók, lovak, tehenek, ökrök körmözését legczélszerűbb kovácscsal elvégeztetni, a ki havonként végigjárja az istállókat és rendbe hozza az állatok körmét. Kisebb gazdaságban, hol kovács nincs alkalmazva, legjobb, ha az állatokat egyenként egy deszkapadlóra állítjuk s egy éles véső segítségével a fölösleges pata-és csülökrészeket lemetsszük. A talpat nem kell kivágni, legföljebb kitisztítani, mert a talp ügyis eleget kopik s még jó, ha teljesen védi az állat végtagját.

A „Veterinarius“ A tehenek vasuti betegségét írja le, a mit sokszor észleltek különösen meleg időben és a vemhesség előrehaladottabb stádiumában történt vasuti szállítás után Ugyanez mutatkozhatik hizott szarvasmarhák szállításánál is. A tünetek következők: az állatok nyugtalanok lesznek, remegnek, ingadoznak, farkukat hátra kinyújtják, hátulsó testrészükre roskadoznak, mig teljesen lerogynak és fölállni nem képesek. Az érverés

Lóheremagot vásárol a legmagasabb napi áron Haldek

magnagykereskedése

Budapest,

Károly-körút 9. sz.

gyors, hőmérsék 38°—30°. Lélegzés szapor, nehezített, vége felé hörgő Székrekedés, étvágytalanság, fokozódott szomjuság, heves tolófájdalmak is felléphetnek. A tőgy lágy, téstás tapintatu, a tej normális. Az öntudat és érzés körében nincs eltérés. Az esetek 90% a halálos kimenetelű. Egy-két nappal a tünetek után, ha nem kerül az állat kényesszervágásra, teljes benuulás lép föl öntudatlansággal. A marhakereskedők azonban többnyire kevéssel a betegség jelentkezése után levágtatják az állatokat.

Bonczoláskor a vesék megnagyobbodva és színükben elváltozva találtattak, az ágyéki izmok igen nedvdúsak, a gerinczvelő állományában szintén vizenyő van.

Nyilvánvaló, hogy a vasuti kocsi rázkódása következtében a test súlypontja folyton változik, úgy, hogy az állatnak fokozott munkát kell végeznie, hogy egyensúlyát föntarthassa. Innen van a hátsó testrészt izmainak és szerveinek elváltozása. A hus többnyire közfogyasztásra bocsátható.

A „Köztelek” egy gyakorlati mezőgazda kifakadását közli, a ki újra föltárja a magyar mezőgazdaság és közigazdaság vérző serelmeit. Ime:

1. Már mástól évtizede, hogy a német birodalom oly magas vámokat szabott áruinkra, hogy exportunk lehetetlen volt, utánozták ezt más államok is.

2. Ausztria minden utat, módot megragad, hogy bevitelünk megnehezítse, olyannyira hogy néhány évvel ezelőtt, noha hizóállatjaim soha köröm- és szájfájásban nem voltak, a vasuti kocsi feltűnő betűkkel kellett kiírni, hogy beteg, gyanús állatok; persze ily küldeményt olcsón prédálnak el.

3. Franciaország is így bánt annak idején a juhexportunkkal.

4. Importáltunk azonban filloxerát.

4. Évek óta küzdünk a búzarozsdával és hesszeni legyekkel.

6. A peronoszpórával.

7. A kukoriczamolyllyal.

8. Most, mint új vendég, a lisztharmat grasszál. A szociálistákkal volt küzdelmünk-ről nem is szölok.

9. Most jön az őrlési forgalom. Épültek malmok, hogy a magyar búzát értékesítsék, adott nekik a magas kormány minden lehető kedvezményt és ők viszonzásul a magyar liszt jó hírnevét lerombolták. Most ismét azt híresztelik, hogy szerb-román búza nélkül nem lehet magyar lisztet eladni. Nem úgy áll az tisztelt molnárak. mi nem akarunk szerb-román korpában megfuladni, a mely összes takarmány czikkeink árát sújtja. Ha a szerb-román produktumokkal elfecsérelték a magyar liszt jó hírnevét, szerezzék ezt most vissza! Miért vesznek a malomrésztulajdonosok czoboly és nyers prémes bundát, hisz a magyar birkabőr épp oly meleg volna. Mert finomabb az előbbi! Tehát ne keverjenek silány árut a mi búzáink közé sem és ismét híres és jó lisztünk lesz. Persze az átmenet pénzbe és időbe kerül, de ha a molnárak átmentek a réven a magyar gazda költségén passzióból és nyereségvágyból, tessék most a saját költségükön visszautazni.

—r.—ő.

Külföldi lapokból.

Okszerű kertmivélés. A szükség szoritja a gazdát az okos kertmivélésre; az okos mivélés megöleje, a szükségnek és éhínségnek. Azok a gazdák, a kik okosan mivélnek földjüket és kertjüket, a kik nem szükmarkuak, gyakran kapálják és a szükséges trágyákkal bőven ellátják azokat, még a legválságosabb időkben is megtalálják hasznukat, vagy megélhetésüket. De azok a gazdák, a kik csak kihasználni tudják kertjeik földjének erejét, a kik gondatlanul és fölületesen szántanak, akik nem használják ki a műtrágyákban levő óriási segítséget, ezek a gazdák az elsők lesznek, a kik a kedvezőtlen időkben segítséget fognak szenvedni.

A földnek nitrogén-tartalma rendszeren kevés a szükségletéhez képest és mégis a növények ebből sokat fogyasztanak, szükséges tehát, hogy első sorban ennek a visszapótlását ne mulasztjuk el. Mert miután tudjuk azt, hogy a növényi tápláló anyagok egy bizonyos mennyiségben vannak földjeinkben, természetes az is, hogy ezeket az elvett tápláló anyagokat bőségesen kell visszaadnunk. E nélkül a föld nem lehet termelőképes, mert a különféle növények lassanként kimerik erejét. Az elv az, hogy a mit elvontunk a talajtól, azt vissza is pótoljuk, és olyan alakban lévő anyagokkal pótoljuk, melyeket a növény könnyen tud absorbeálni.

A nehézség abban van, hogy, ha a gazda tudja is, hogy milyen növénynek milyen műtrágya kell, sokszor előre nem látható körülmények és külső behatások meghiúsítják törekvéseit. Például nitrát és szódatrágyák, melyek talán az összes műtrágyák közül a legrohamosabban idézik elő a növény fejlődését, nagy esőzések káros hatást fognak elérni, a növény rohamos fejlődésnek indul, de tápláló anyagban szegény lesz. Burgonyánál például ezeket a trágyákat nem szabad korlátlanul használni, mert a növény dus fejlődése mellett a gumó minősége lesz gyöngébb.

Vegyített műtrágyák használása nagyobb gondal jár, mert ha tudja is a gazda azok tartalmát, nem lehet bizonyos benne, hogy az összetétel olyan, a melyet a növény kíván. Szolid cégeknél azonban bizonyos lehet az analízis által garantizált összetételben s tudhatja milyen hatással lesz használata. A főkérdés minden műtrágya használata előtt: Megvannak-e a műtrágyában a trágyázandó növény alkotórészei? S hiányzik-e földünkben valamelyik ezekből? (The Agricultural Gazette.)

Borok derítése. Az emelkedő igények a bornál is kifogástalan minőséget, tisztaságot kívánnak, a mit az ó-boroknál könnyebb volt elérni, mint most, mikor az új-borok divatosak, úgy, hogy a pinczekezelőknek még nem kész, új borok derítéséről kell gondoskodni, a nélkül, hogy azok szénsavtartalmukból, frissességükből vagy bouquetjukból veszítsenek. A borok derítése vizahólyaggal történik, vagy gelatinelal. Nehezen derülő boroknál a gelatine csersavval, vagy a nélkül alkalmazható, a mint azt Franciaországban is teszik. A csersav hozzáadása az olyan fehérboroknál, melyek vizahólyag után is gyorsan megtisztulnak, nem szükséges, az olyan borokat ellenben, melyek nehezen derülnek, vagyis savakban szegényebb borokat derítés előtt kell csersavval ellátni. A csersav maximuma 50 gr. 1000 l. borhoz. A gelatine használata különösen fiatal boroknál fontos, melyeknél a vizahólyag nagy mennyiségű laza csapadékot képezne, míg nagyobb adagú gelatine is erősen összeáll a hordóban. 10 gram gelatine sokszor kevesebb csapadékot ad, mint 1/2—1 gram vizahólyag. Azonkívül a gelatine szintelenítő hatása is fontos. Tejet csak kis mennyiségű, vagy nagyon hibás borokra lehet ajánlani, mivel nagyon megtámadja a borokat és sok idegen anyagot visz bele. Nemcsak arra kell ügyelni, hogy milyen és mennyi derítőanyagot használjunk, hanem arra is, hogy milyen adagokban alkalmazzuk azokat. Sokszor háromszor adjuk hozzá a derítőanyagot és nincs sémmi hatása, míg ha egyszerre adtuk volna hozzá az egész mennyiséget, a derítés sikerült volna. A derítő anyagokat az egész bormennyiségbe el kell keverni, a nélkül azonban, hogy a hordót erősen fölráznók és a söprüt benne megzavaró. A bor megtörését mikroorganizmusok okozzák, a mi nagyon gyakori a már derített, vagy filtrált boroknál, ha levegővel érintkeznek, színüket változtatják, megzavarodnak és nyálkás csapadékot kiválasztva csak hosszabb idő múlva tisztulnak meg. Legjobb az ilyen boroknál néha a kénkezelés és mindig a pasteurizálás. Sokszor a vörösbör levegővel érintkezve színt, ízt és szagát változtatja, a mi ellen 70° mellett való pasteurizálás a legbiztosabb szer. (Centr. für Agric.) É.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Felhívás.** Felhívjuk azon barátainkat, kik a kolozsmonostori gazdasági tanintézetben az 1890. és 1891. években végeztek, hogy akkor tett ígéretük szerint f. év hushagyó keddjére, febr. 27. reggel 8 órára találkozás végett gyűljenek össze a nevezett tanintézet II. sz. termében. — A ki előbb érkezik Kolozsvárra és a társakkal előbb is összejöni szeretne, a Központi szállodában kitett íven jegyezze föl a nevét és lakását.

Baráti üdvözléssel

Gernyeszeg, 1900. jan. 28. Szabó T. Károly,

g. intéző.

Kolozsvár, 1900. jan. 28. Tokaji László,

g. e. titkár.

— A földmivélésügyi miniszter a rendes heti kihallgatást f. é. január hó 30-ikától kezdve a jövőben, minden kedden délután 4 óra helyett, délután 5 órakor fogja megtartani.

— **Községi tenyészállatok beszerzése.** A földmivélésügyi miniszter a törvényhatóságokhoz intézett leiratában utasítani rendeli a községeket, hogy a mennyiben a községek a bika és kan szükségleteket a f. évi tenyészévadra állami közvetítés és támogatás mellett óhajtanak fűdözni, úgy ebbeli kérelmüket legkésőbb márczius hó 31-éig az illető kerületi felügyelőség útján hozzá nyujtsák be, mert azután érkező kérvényeket figyelembe nem veheti.

— **A borvizsgáló szakértők.** A földmivélésügyi miniszter a mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893. XXIII. t. czikk 11. §-a értelmében alakított állandó borvizsgáló szakértő bizottságok tagjaivá az 1900-ik évre a következőket nevezte ki:

a) a budapesti borvizsgáló-bizottságba:

Agoston József kir. tanácsos országgyűl. képviselőt,

Görgey Gyula cs. és kir. kamarás táljai földbirtokost,

Lindmayer Ferencz székes fővárosi törvényhatósági bizottsági tagot,

Szalay Imre földbirtokost és

Szily Pongrácz országgyűlési képviselőt;

b) a kolozsvári borvizsgáló-bizottságba pedig:

báró Fósika Gábor cs. és kir. kamarás, országgyűlési képviselőt,

Simay Ferencz földbirtokost,

Tokaji Lászlót, az erdélyi gazdasági egyesület titkárát és

Weisz Józsefet, az erdélyi pinczeegylet igazgatóját.

— **Komlótermelés.** A segesvári komlótermelők szövetkezete február hó 10-én d. e. a városháza termében értekezletet tart, melyen az I. alelnök, Ábrahám Lajos földbirtokos beszámol a mult ősztől a földmivélésügyi miniszterium segélyével tett tanulmányutjáról. Az értekezleten a kolozsvári komlótermelési szaktanár közbenjöttével a mesterséges komlószáritás módjai beszéltek meg, a midőn tervek s költségjegyzékek is mutattatnak be. Minden érdeklődő, tehát nem tag is, szívesen láttatik ez értekezleten.

— **Juhtenyésztők figyelmébe.** Felhívunk mindazon tenyésztők, kik czigája fajta tenyész-jerke bányákat kívánnak a ménésbirtokok állományából beszerezni, jelentsék be szükségletüket legkésőbb február hó 15-éig az alulirt felügyelőségnek. A bányák elválasztott korban, áarabonkénti 7 koronás átlagárban fognak készpénz fizetés ellenében kiadatni. — A segesvári m. kir. állattenyésztési felügyelőség.

— **Borvizsgálati díjak leszállítása.** A bortörvény szigorú végrehajtása következtében a közönségnek gyakran érdekében áll a forgalomba kerülő borok kémiai megvizsgálása, hogy a vevő a megvenni kívánt borra nézve magát tájékozthassa. Ennek megkönyvi-

tése végett a földmivelségi miniszter az állami vegykísérleti állomásoknál eddig érvényben volt borvizsgálati díjakat f. évi február 1-től tetemesen leszállította, úgy, hogy a legfontosabb borvizsgálatok díjai az eddigi díjaknak felére, sőt még ezen alul is mérsékeltek.

— **Uj marhalevek forgalomba hozatala.** Legkésőbb f. évi április hó 1-től új, filléres bélyeggel ellátott kincstári marhalevel-úrlapot íognak forgalomba hozatni. Hogy az új úrlapok forgalomba hozatala alkalmával a most forgalomban levő úrlapokból nagyobb készlet ne maradjon, a kir. adóhivatalokat felsőbb helyről utasították, hogy a felmerült szükségletet f. évi április hó 1-ig a most forgalomban levő úrlapokkal fedezzék. Április elsejére lehetőleg kevés régi úrlap maradjon, hogy az újakat lehessen használatba venni.

— **Uj szer a filloxera ellen.** Rózsa Mihály dr. vegyész és a pozsonyi kereskedelmi akadémia tanára, a hatásában rendkívüli fontosságú találmányon dolgozik. Felfedezte ugyanis, hogy bizonyos karbidok a földbe mélyesztve már a föld nedvessége által acetiltént fejlesztnek. Ez a növényeknek nem árt (hisz a növények szénsvat is bevesznek, holott az az emberi szervezetre halálos), de minden alsóbbrendű élő organizmust megöl. A tudós kémikus erre nézve számos kísérletet tett és fölkérte Darányi Ignác dr. földmivelségi minisztert, hogy a pozsonyi szőlőtelepen engedje meg a kérdés további tanulmányozását. Ha a találmány praktikus beválik, akkor kiválóan alkalmas lesz a filloxera és peronoszpora ellen való országos védekezésre. A földmivelségi miniszter okvetlenül meg fogja engedni a nagy jelentőségű találmány praktikus kipróbálását.

— **Tenyészállatvásár.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a földmivelségi miniszter támogatásával március hó 11. és 12-ik napjain tartja meg díjazással egybekötött tenyészállatvásárját a budapesti Tattersal istállóiban. A tenyészállatvásárra hozható: szarvasmarha, juh és sertés. A vásárral kapcsolatosan gépkiallítás, mútrágya és abrak-takarmány-kiallítás is fog rendeztetni. Minden, a tenyészállatvásárra és gépkiallításra vonatkozó felvilágosítással s bejelentési ivekkel készségesen szolgál az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatala (Budapest, Köztelek.)

— **A magyar sertésbevitel ellen.** Osztrák lapokban olvassuk, hogy a bécsi mezőgazdasági társaság valóságos háborút indított a magyar sertésbevitel ellen. Köriratot intézett az egyes járási egyletekhez, kaszinókhöz, valamint az összes községekhez, melyben óva inti őket, nehogy magyar származású sertéseket vegyenek. Hogy még több nyomatókat adjon felhívásának, ígéretet tesz. Tudniillik azt mondja, hogy azoknak a községeknek, a melyek a magyar sertést feltétlen bojkottálják, a jövő évben az eddigi szubvenziós áron alul is ad tenyészkanokat. Most már csak azt volna jó tudni, mi a véleménye ez újabb fordulattal szemben az osztrák kormányoknak? De mindenestre az illetékes magyar kormánykörök figyelmébe is ajánljuk a Landwirtschaftliche Gesellschaft emez újabb kedélyeskedését.

— **A mezőgazdasági muzeumot,** mely Budapesten a kerepesi úton 72-ik szám alatt van, naponként átlag 1100—1200 ember látogatja.

— **Ágyuk a jégverés ellen.** Darányi földmivelségi miniszter megbízta az országos meteorológiai hivatalt, hogy a viharágyukkal tétessen a nyáron kísérletet több helyen és tanulmányozása eredményéről tegyen jelentést. A közgazdaságilag fontos ügy Raun Oszkár meteorológusnak szakavatott kezére jutott, a ki főleg a geográfiai fekvésük és talajviszonyaiknál fogva valóságos „jégeső fészeken” állította föl a felhőszerű viharágyukat s így Zala, Vas, Pest, Zemplén, Arad, Temes megyék borvidékein. Alsó-Lendván 125 viharágyut a nyáron át nyolcz ízben működtek.

Az eredmény az, hogy hat esetben a vészes jégfelhő eloszlott s két esetben olyan helyekre lokalizálódott a jégverés, a hol nem voltak viharágyuk felállítva. Polgárdiban a Szárhegy szőlőhegyein lefolyt kísérleteket maga Batthiányi Géza gróf figyelte meg, a ki azt jelenti, hogy majdnem tisztára szemléltető volt a felhők széteszlása az ágyzás alatt. 10—15 km-re a felhők ismét egyesültek, ami talán nem történik — mondja a gróf — ha a védekezést több állomáson gyakorolják. Legnagyobb védekezési vonal a badacsonyhegyi, mely 220 métertől 450 méter magasságban, a hegytetőig áttörhetetlen zárt vonalban terjed. A viharágyuk 300—400 méter távolságra állottak egymástól. Már tavasszal 250 viharágyutelep, kettős és hármas csoportban fogja várni a jégfelhőket. De a kísérleteknek csak akkor lesz hasznuk, ha a védekezés egységes és egyöntetű lesz. Nagy baj a köznép babonás félelme: Székéshérvárról, a hol értekezletet hívtak egybe a védekezés megbeszélésére, a kisczardák tüntetőleg kivonultak, mert úgy mondják, hogy Isten ellen való vétek, a mit az urak terveznek s kár pörbe szállani az Isten haragjával. Polgárdiban a kisczardák nem használták a viharágyukat s még csak rá sem akartak nézni. Stájerországban pedig, a hol a nép vallásosabb, úgy változott át a babonás félelem, hogy a papok a löport megszentelik, sőt sok helyen a viharágyukat a templom előcsarnokában tartják. A nép Isten ajándékának tartja azokat. Nálunk is a lelkesi kar fölvilágosításainak kell megtörni a nép előítéletét.

— **Az indiai éhínség.** A világ legtermékenyebb országában, Indiában, 40 millió ember szenved éhínségben. Már számosan elpusztultak az éhségtől és szomjúságtól, mert oly nagy a szárazság, hogy a kutak és folyók is kiszáradtak.

— **Lóhere- és luczernamag tisztításra** ajánljuk az E. G. E. tisztító raktárát, mely a kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Aruraktárában (megkeresés és áru is oda intézendő!) van elhelyezve. (Kolozsvár, vasút mellett.) Díjak mérsékeltek. Állami vetőmagvizsgáló állomás általi plombozás! (2)

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

— **Időjárás** A hőmérséklet európaszerte tovább sülyedt, illetve a hőmérsékleti különbségek nagyobbak lettek az éjjeli fagy terjedése miatt.

Nálunk az idő szárazabbra fordult, a jobbára szorvános esők csak az ország északi felére terjedtek ki és a felhőzet délkeletről fogy.

Az alföldön tegnap zivatar vonult végig, a mely helyenkint borsó nagyságu légesóval járt. Zivatart jelentettek: Zombor, Halas, Szentés és Békés-Csaba.

Jóslat: Enyhe, és legfeljebb az ország északi határ-észein csapadékos idő várható, gyenge éjjeli fagyokkal.
Hőmérséklet: Ó-Gyalla 0,4, Budapest 0,4, Zágráb 0,4, Szeged 2,0, Kolozsvár 0,0.

Budapesti gabonatözsde.

I. Készáruüzlet.

1900. febr. 1.

Kész búzában az irányzat változatlan volt. Elkelt 43,000 mm. buza 2 és fél fillérral magasabb áron.

A készáru üzlet hivatalos árjegyzései szerint:

Buza	50 kilogramm ára	K.-tól	7-30	8-15	K.-ig.
Rozs	50	"	"	6-25	6-35
Árpa	50	"	"	5-45	5-70
Zab	50	"	"	5-35	5-45
Tengeri	50	"	"	4-75	4-95
Repce	50	"	"	11-50	12-50
Köles	50	"	"	5-30	5-80

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (február 1-iki) **hetivásáron** a következő árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsánként	K.-tól	12-30	12-90	K.-ig.
Rozs	"	"	9-35	10-20
Zab	"	"	7-15	08-00
Árpa	"	"	8-90	11-00
Kukoricza	"	"	4-50	04-75

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

T. J. Nagy-Bánya. Vad-komló toboznak most nincs értéke. Egyébiránt tessék kérdést intézni „Fauszig Alajos ügynök Linz” címre. Nemes komlóügvény beszerzése iránt tessék **Csérer Lajos** komlótermelési m. kir. szaktanárhoz Kolozsvár, Széchenyi-tér 31. sz. fordulni.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselősege utján Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönök

nyujt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel
5 százaléknál.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönök földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értéke és a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet** bizalmi férfai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os nyereségekért.

NYILT-TÉR.

BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 104 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:

Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 62 éves fennállása óta 440 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett: **tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk** ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint kiházasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség

Kolozsvárt:

Szekula Ákos

vezérfelügyelő. (250.)

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Bárány MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA.

Feladás szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

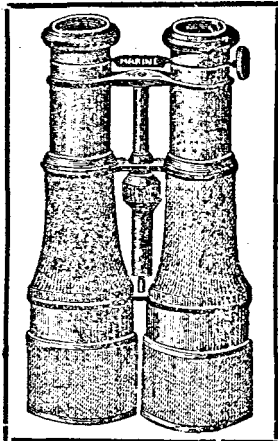
HIRDETÉSEK.

CALDERONI és TÁRSA, Budapest,

IV., Váci-utca 30. szám. — IV., Kis-Híd-utca 8. szám.

Gazdaságokban nélkülözhetetlen műszerek.

Aneroid légsúlymérők középfinom és finom művezetellel, Hígany légsúlymérők, Maximal-minimalhőmérők, melyen leolvasható a volt leghidegebb és legmelegebb, valamint a jelen hőfok, Mérőlánczok rectificációval, Aczél-Mérőszalagok vaskereszten, Szógtűző korong, Üvegház-hőmérők, Szoba-hőmérők, Kazal-hőmérők, Pincze-hőmérők széles beosztással, Melagagy hőmérők, Keverék hőmérők, Burgonya mérleg, Esőmérők mérőhengerrel, Hygrometer (nedvmérő), Lambrect-féle nedvmérő, Hitelesített szeszmérők, Hitelesített cukormérők, Kappeler-féle tejmérők, Soxlet-héle tejmérő hőmérővel, Wagner-féle bormérő üvegből, Alambic Salleron készülék, a bor szesztartalmának meghatározására, Szógtükrök, Tábori, mezel és színházi látcsövek, Fényképezési készülékek. Legújabb Zeiss-féle távcsövek, Szemüvegek és orrcsüptetők.

Képes árjegyzék
kivánatra ingyen
és bérmentve.

224.

Fairbanks mérlegek a legkövetesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésüknek fogva úgy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkiválóbb mérlegek.

Gazdasági-, szeker-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

célszerű és a célnak megfelelő szerkezetüknek fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kiviteli tizedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutára való feladás költségei már befoglaltatnak. — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-út 14. címzendők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

FAIRBANKS
MÉRLEG és GÉPGYÁR
részvény-társaság
BUDAPEST,
Andrassy-út 14.
Gyár: Külső Váci-út 156.

(262.)

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javítások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítására pontosan eszközöltetik. (127.)

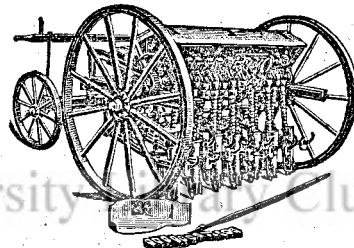
Szőlőtermelőknak, mezőgazdáknak

a szőlőkertek befecskendezéséhez, valamint a gyümölcsfákat károsító rovarok, továbbá a szegecs és tormáncs teljes kiirtásához legjobban beváltak a MAYFARTH Ph. és Társa-féle szabadalmazott

(229.) **Önműködő**

hordozható és kocsizható „SYPHONIA”

fecskendők, melyek szivattyuzás nélkül a folyadékot önműködőleg a növényekre permetezik. Ezen fecskendőkben már sok ezer van használatban és számos elismerő okirat bizonyítja ezeknek valamennyi egyéb rendszerrel szembeni kiválóságukat.

A legjobb vetőgépek

Mayfart Ph. és társa legújabb szerkezetű

„AGRICOLA”

(Tolóvetőkerékrendszer)

minden fajta vetőmagnak és küllömböző magmennyiségnek, váltó kerekkel nélkül, hegyen vagy síkon legkönnyebb járás, legnagyobb tartósság és legolcsóbb ár.

Nagy munkaidő és pénzmegetakarítást idéznek elő.

Szalma- és széna-prések kézi használatra. Kukorica-morzsolók, cséplőgépek, járgányok, gabonarosták, trieurók, ekék, hengerek és boronákat legújabb szerkezet szerint gyárt és szállít

Mayfarth Ph. és Társa

cs. és kir. szabadalmazott mezőgazdasági gépgyára

BÉCS, II. Táborstrasse 71.

Kitüntetve több mint 400 arany, ezüst és bronzéremmel. Részletes árjegyzék és elismerő iratok ingyen. — Képviselek és ismételődek kívántatnak.

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8-10. sz.

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

a legszolidabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164.)

Gaál és Molnár.

Takarmány-
búzakorpa
és dereze

kitünő minőségű, 10 métermázsán felül bármily mennyiségben

igen jutányos árban

(234.)

eladó.

Értekezni és rendelni lehet levélileg, akár személyesen: naponta d. e. 11 órakor a lap kiadóhivatalában, hol a korpa is megtekinthető.

* Kitüntetve az ezredéves országos kiállításon. *

RIMOCZY FERENCZ

butor- és épület-asztalos,

Kolozsvárt, Szép-utca 1. szám.

Elvállal mindennemű stílus butor-készítést a legszolidabb kivitelben. Készít portál és üzleti berendezéseket. (231.)

(231.)

KASS ANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képkereteket tükörkereteket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb esztétikus arannyal.

Jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszítőket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásért felelősséget vállalok.

Pontos kiszámlálás!

(163.)

Özvegy gróf Eszterházy Jánosné hidvégi, árapataki és előpataki birtoka, mely belsőségben, szantóban, kaszálóban és legelőben 550 hold, az ahhoz tartozó Hidvégin Ólt folyóján lévő vámos hiddal, előpataki fürdő telepen lévő, mult évben épült, fürdővendégek igényeinek megfelelően bebutorozott és rendezett 12 szobából s két konyhából álló vendég ház, továbbá Hidvégin és Előpatakon levő zsellér házak, 1576 hold erdőnek 14 éves vágottakon felüli részében a legeltetés és évenként 28 hold erdő fájának eladása folyó 1900-ik év április hó 1-étől kezdve 6, esetleg 12 évre a jelenlegi élő és holt leltárral

bérbe kiadó.

Bérösszeg mennyisége s feltételek megtudhatók Kolozsvárt Tóth Zsigmondnál Belkirály-utca 2., szám.

(260)

(252.) (törvényileg védve)

(Dr. Weissenberg H.)

Egyedüli biztos óvszer
a fertőző borjúvérhas ellen

• **(BORJUVÉSZ.)** •

Mindig biztos hatású egyszerű alkalmazás!

Elkülönítés, fertőtlenítés stb. szükségtelen.

Számos elismerő nyilatkozat.

Egyedüli készítője:

Menge B. vegyész Tichau O.-S.

Ismertető füzetek ingyen és bérmentve.

Magyarországi vezérképviselő:

Kalmár Vilmos

Budapest, VI., Teréz-körút 3.

Clichéket

árjegyzékek, könyvek, szak- és folyóiratok, katalógusok és hirdetések, valamint minden egyéb nyomtatvány illusztrálásához rajz vagy fénykép után, kitűnő kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállit:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Ujvilág-utczával szemben.

Vidéki megrendelések is legnagyobb pontossággal és figyelemmel teljesítetnek. (4.)

Reményik Victor

vaskereskedés,

Kolozsvárt Főter.

Ajánlja nagy választéku raktárát mindennemű rudvasakban, vasgerendák, vas lemezek, fehér bádóg, aczélok, vas tengelyek, eke és ekerészleteit, láncz áruk, vas és réz sodrony, mindennemű kovácsolt gép- és sodronyszegek, csavarárúk, rézárúk, faárúk, különféle szerszámok, öntött vaskemenczék takaréktűzhelyek valamint mindennemű épület és butor-vasalásokban.

Különös figyelmet fordítok a mezei gazdaság és kertészetben megkívántató legujabb és legjobbnak elismert vaskékek, kukoricza morzsológ amerikai aczél villák, aczél ások, kapák, csákányok, kaszák és gereblyékre, melyek nyelezve és kiélesítve kaphatók; továbbá mindennemű kerti fűrészek kerti-ollók, olló és szemző kések mindennemű méhészeti eszközök és műlépet, végül felhívom becses figyelmét dus választéku konyhaberendezési és háztartási czikkeimre, melyek közül ajánlok különféle vajverő gépeket, fagyalt gép, zsemleszélő gép, husvágó gép, kávé és sódaráló gépeket, zománczozott vas és lemez edények, vasbutorok, mérlegek, hilelesített mérők és még sok itt fel nem sorolt hasznos árucikkeket. 258.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan a legelőnyösebb árakban teljesítetnek.

Kiváló tisztelettel

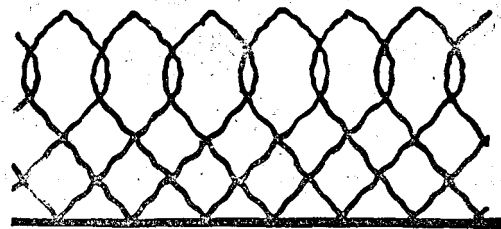
Reményik Victor.

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sirhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pineze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löherrosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és czinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrác), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók. (121.)

BOR 1-4 éves homoki ó schiller vagy fehér bor erősség és év szerint 100 literenként 22-24-28-32 frt. Ujbor fejtvé, minőség szerint 16-18-20-24-28 frt. — Tessék „Borárjegyzéket“ kérni. Rendelő hordót is kaphat, mely beszerzési áron számítatik fel s ugyanily árban 6 héten belül bérmentve, utánvét nélkül, sértetlen állapotban vissza is vétetik s annak ára postautalványon át lesz küldve. A megrendelő nyugodt lehet, hogy eredeti, tiszta minőségü borhoz jutand, erről jó hírnevem nyújt kezességet. — Borüzlethez 20-40,000 frttal 12-14% jövedelem biztosítása mellett társ ke-restetik.

Lasponya ojtványok gyümölcse ép oly értékes, mint a birsé s fája ugyanolyan áron adatik el.

Levél czim:

Unghváry László

(263.)

gyümölcsfa-iskolája

GZEGLÉDEN.

(261.)

A 13652. szám alatt szabadalmazott SOMOGYI GÉZA-féle
állatok emésztését elősegítő por
mindenféle sertésbetegségek ellen
sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló-képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz, a gyomorból megemésztés után a vékonybelekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivó edényel (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló szervek erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint **belsőleg hat**, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 2-szer 3 deka 1½ evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyengélkedik, az első két nap 5 deka 2¼, evőkanállal naponta. Azonban, ha betegségbe megy át, két napon át 8 deka 4 evőkanállal etetendő. — A por kevés hig ételbe keverendő.

Kapható mindenütt.

¼ kg. doboz 90 fillér (45 kr.), ½ kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)

(245.)

SOMOGYI GÉZA, Arad.

Főraktár Kolozsváron:

BURGER FRIGYES droguista urnál.

Alólirott tisztelettel értesitem a nagyérdemű helybeli és vidéki közönséget, hogy

CSILLAG MANÓ

elismert jó hírű.

férfi divat, fehérnemű és kalap nagyválasztéku üzletét közjegyző okirat alapján leltár szerint igen jutányos árban megvettem. És ezáltal férfi ingeket, gallér és kélzőket, zsebkendőket, elegans nyakkendőket, férfi és gyermek kalapokat és sapkákat, utazó plaidok, kocsiakarók, rövid és hosszúszerű vadászharisnyák, sokféle igen finom fekete és színes fildeco strinflik, nadrág tartók, harisnya-kötő, ruha és fogkefék, illatszerek, bőröndök, pénzerszények, dohány és szivar-tárczák, esernyők, sétatálczák, téli és béli kesztyűk, utazó utcaiz, valamint vízhatlan köpenyek és felöltők, vadász és szobai rövid kabátok, többféle ujjas mellény és ujj nélküli bőr piqué-mellények, *egyszóval nagyon sok és szép férfi divat-árukkal tul halmozva vagyok és mivel*

➔ **április elsőig kiárusítani kell** ➔

kérem a nagyérdemű közönséget e vállalatomban is támogatni, az áruk nagymennyiségéről, jóságáról és olcsóságáról személyesen meggyőződni és becses vásárlásaikkal engem szerencsétlenni kegyeskedjenek.

Alázatos tisztelettel:

Schéfer András.

(259.)

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf.

Alelnök CSAVOSSY BÉLA

Igazgatósági tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSE WFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÓNYI ZSIGMOND
TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÓNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának; az

➔ épület és átalány (pauschal) biztosításnál ➔

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáeseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

➔ Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek. ➔

Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körut 8.) és a vidéken létesített ügynökségek. (185)

AKI

tejgazdasági eszközöket
vagy gépeket venni szán-
deközik!

tehenészetet akar be-
rendezni!

tejgazdasági telepet ki-
váln felállítani!

tejszövetkezetet óhajt
létesíteni!

az forduljon teljes bizalommal hozzánk.

Díjmentesen szolgálunk utbaigazítással, tanácssal.

Alfa-Separator

(244.)

részvénytársaság.

ezelőtt: Pfanhauser A.

Budapest, VII., Erzsébet-körut 45.

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

➔ FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT. ➔

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)